

Saate lukijalle

Sivistys, osaaminen, koulutus ja tutkimus on nostettu satavuotiaan Suomen menestystarinan rakennuspuiksi. Suomen kehitys Euroopan takamaasta maailman kehittyneimpien maiden joukkoon on saavutus, jolle annetaan maailmanlaajuisesti paljon arvoa. Suomen maine koulutuksen mallimaana on laajasti tunnettu.

Niin suomalaiset kuin kansainväliset asiantuntijat ovat esittäneet monia arvioita tämän kehityksen syistä. Opettajankoulutuksen korkea taso ja opettajien nauttima arvostus ovat tekijöitä, jotka toistuvat keskeisinä selittäjinä Suomen menestykselle.

Peruskoulun opettajien koulutus tuli yliopistojen toiminnan osaksi 1970-luvun alussa. Samalla se muuttui lukion opettajien koulutuksen tapaan kokonaisuudessaan maisteritasoiseksi. Ratkaisun mielekkyys puhutti koulutuksen ammattilaisia ja akateemista yhteisöä vuosituhannen vaihteeseen saakka. Vasta PISA-tutkimuksen tulosten myötä, 2000-luvun alun jälkeen, on suomalaista opettajankoulutusta alettu pitää kiistattomana vahvuutena.

Kehitys ei koskaan ole lineaarista, ja 1990-luvun alku muodosti akateemiselle opettajankoulutukselle taitevaiheen. Maisteritasoisen koulutuksen mielekkyudesta käytiin kärjekästä keskustelua julkisuudessa ja vielä kovempaa kamppailua korkeakouluneuvostossa. Yliopistojen yhteydessä toimivat harjoittelukoulut joutuivat kritiikin ja kunnallistamispöytäkirjojen kohteeksi. Edistystä tapahtui sen sijaan ammatillisessa opettajankoulutuksessa, joka vakiintui osaksi uusia ammattikorkeakouluja saman vuosikymmenen lopulla.

Olemme halunneet kertoa tämän tarinan eri vaiheista asiantuntija-artikkelien avulla. Useat opettajankoulutuksen asiantuntijat ovat antaneet panoksensa tämän teoksen kirjoittajina. Teoksessa on otettu esille eräitä käännekohtia tapahtuneesta kehityksestä, mutta myös muita opettajankoulutuksen kannalta olennaisia näkökulmia, kuten opettajan asema kouluyhteisössä, luokanopettajankoulutuksen arviointi ja ministeriön ohjaustoiminta. Kirjassa on tulevaisuuteen suuntautuvia näkemyksiä. Teos pyrkii olemaan myös sysäys uusille lähihistorian tarkasteluille niin tutkimustiedon kuin aikalaiskertomusten muodossa.

Uskomme, että tämän teoksen artikkelit virittävät keskustelua siitä, miten opettajankoulutuksen nykyisiin haasteisiin tulisi vastata. Kirjoittajat luovat kuvaa siitä, miten tärkeää koulutuspolitiikassa on pitkän linjan tai perspektiivin ymmärtäminen. Myös kriittinen keskustelu on välttämätöntä, jotta Suomen koululaitoksen korkea taso voidaan säilyttää.

Nykyisin puhutaan paljon, melkein pä lakkaamatta, rakenteellisten uudistusten tarpeesta Suomessa. Opettajankoulutuksen uudistaminen oli merkittävä rakenteellinen uudistus 1970-luvulla. Voi kysyä, olisiko se nyky-Suomessa mahdollinen?

Kiitämme teoksen kirjoittajia panoksesta tämän teoksen synnyttämiseksi – tämä tarina ansaitsi tulla kerrotuksi. Kiitämme OKKA-säätiötä taloudellisesta tuesta sekä kaikkia teoksen artikkeleiden arviointiin osallistuneita asiantuntijoita heidän kehitysehdotuksistaan. Kiitämme myös FL Kalevi Koukkusta hänen työstään kirjan hyväksi.

Odotamme mieluusti lukijoiden palautetta.

Helsingissä ja Seinäjoella 20.9.2017

Esko Paakkola ja Tapio Varmola

teoksen toimittajat